

FRANSIYA 1848-YILDAGI INQILOB SABABLARI

Buxoro davlat universiteti Tarix-yo'nalishlar va faoliyat

turi bo'yicha 1-bosqich magistranti

Boltayev Ruslan

Ilmiy rahbar: T.f.f.d (PhD) dotsent

Rizaev Baxtiyor Nazarboevich.

Annotatsiya: 1848 yildagi Frantsiya inqilobi Frantsiya tarixida muhim burilish yasadi, iyul monarxiyasini ag'darib tashladi va qisqa umr ko'rdi ikkinchi Respublika. Ushbu maqola ijtimoiy-iqtisodiy noroziliklarni, siyosiy noroziliklarni va mafkuraviy g'ayratni o'rganib, ushbu inqilobiy g'alayonning ko'p qirrali sabablarini o'rganadi. Tarixiy tahlil va ilmiy adabiyotlarning kombinatsiyasidan foydalangan holda, ushbu tadqiqot inqilobni tezlashtirgan murakkab dinamikani o'rganadi va uning doimiy oqibatlariga oydinlik kiritadi.

Kalit so'zlar: fransuz inqilobi, 1848, ijtimoiy-iqtisodiy shikoyatlar, siyosiy norozilik, ikkinchi Respublika.

1848 yil Evropa bo'ylab inqilobiy ishtiyoq to'lqinining guvohi bo'ldi, Frantsiya radikal o'zgarishlarning boshida. 1848 yildagi Frantsiya inqilobi, shuningdek fevral inqilobi, hukmron rejimdan keng norozilik o'rtasida boshlanib, qirol Lui-Filippning ag'darilishi va respublikaning tashkil etilishi bilan yakunlandi. Ushbu maqola isyon alangasini qo'zg'atgan ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy va mafkuraviy omillarni ajratib, ushbu o'zgaruvchan hodisaning asosiy sabablarini ochishga intiladi.

Olimlar 1848 yildagi Frantsiya inqilobiga asos bo'lgan sabablarning murakkab gobelenini uzoq vaqt muhokama qilishgan. An'anaviy talqinlar ijtimoiy-iqtisodiy shikoyatlarni asosiy katalizator sifatida ta'kidlab, qashshoqlik, ishsizlik va oziq-ovqat etishmovchiligini xalq noroziligining asosiy qo'zg'atuvchisi sifatida ko'rsatmoqda. Bundan tashqari, korrupsiya va elitizm bilan ajralib turadigan iyul

monarxiyasidan siyosiy umidsizlik inqilobiy qo'zg'alish uchun qulay zamin yaratdi. Mafkuraviy oqimlar, shu jumladan liberalizm, respublikachilik va sotsializm, shuningdek, frantsuz jamiyatining turli qatlamlari orasida inqilobiy g'ayratni ilhomlantirib, hal qiluvchi rol o'ynadi.

Ushbu tadqiqot ko'plab tarixiy manbalar, ilmiy maqolalar va dastlabki hujjatlarga asoslanib, sifatli yondashuvni qo'llaydi. Mavjud adabiyotlarni muntazam ravishda ko'rib chiqish orqali 1848 yildagi Frantsiya inqilobining asosiy sabablarini aniqlash va tahlil qilish, qo'zg'olonga qadar bo'lgan voqealar haqida keng qamrovli hikoya qilish uchun turli xil istiqbollarni sintez qilish maqsad qilingan.

1848 yildagi Frantsiya inqilobi Frantsiya tarixidagi muhim voqea bo'lib, keng norozilik bilan yakunlangan va oxir-oqibat iyul monarxiyasining ag'darilishiga va ikkinchi respublikaning o'rnatilishiga olib kelgan bir qator ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy va madaniy omillar bilan ajralib turardi. 1848 yildagi Frantsiya inqilobining ba'zi asosiy sabablari quyidagilardan iborat:

- Iqtisodiy qiyinchiliklar: Fransiya iqtisodiy tanazzulni boshdan kechirayotgan edi, jumladan, yuqori ishsizlik, oziq-ovqat tanqisligi va narxlarning ko'tarilishi shahar ishchilar sinfi va dehqonlarga nomutanosib ta'sir ko'rsatdi. Sanoatlashtirish an'anaviy bandlik tartibidagi o'zgarishlarga olib keldi va ko'plab ishchilar marginallashti va qashshoqlashdi.
- Siyosiy repressiya: Qirol Lui-Filipp va uning iyul monarxiyasi hukmronligi ostida siyosiy erkinliklarning etishmasligi va avtoritar rejimdan keng norozilik mavjud edi. Monarxiya oddiy xalq hisobiga boy burjuaziya manfaatlarini qo'llab-quvvatlab, norozilik va islohotlarga chaqirishga olib keldi.
- Ijtimoiy tengsizlik: Frantsiyadagi ijtimoiy ierarxiya keskin tengsizliklar bilan ajralib turardi, boy elita imtiyoz va hokimiyatdan foydalangan, quyi sinflar esa kun kechirish uchun kurashgan. Yuqori sinflarning boyligi va

ommaning qashshoqligi o'rtasidagi keskin farq adolatsizlik va norozilik tuyg'ularini kuchaytirdi.

- Inqilobiy g'oyalarning ta'siri: 1789 yildagi Frantsiya inqilobining merosi butun Evropada siyosiy o'zgarishlar uchun harakatlarni ilhomlantirishda davom etdi. Erkinlik, tenglik va birodarlik kabi inqilobiy ideallar aholi orasida katta qiziqish uyg'otdi va ko'proq demokratik vakillik va ijtimoiy adolatga intilishni kuchaytirdi.
- Millatchilik: bu davrda Evropada, shu jumladan Frantsiyada millatchilik tushunchasi tobora kuchayib bordi. Milliy birlik va mustaqillikka intilishlar, shuningdek, tashqi tahdidlar va ichki bo'linishlar oldida frantsuz madaniy o'ziga xosligini tasdiqlash istagi bor edi.
- Xalqaro voqealar: 1848 yilda Evropani qamrab olgan, ko'pincha "xalqlar bahori" yoki "inqiloblar yili" deb ataladigan inqilobiy ishtiyoq to'lqini iqtisodiy qiyinchiliklar, siyosiy repressiyalar va inqilobiy g'oyalarni tarqatish kabi omillarning kombinatsiyasi bilan boshlandi. Qo'zg'olonlar va qo'zg'olonlar ko'plab mamlakatlarda sodir bo'lib, bir-birini ilhomlantirdi va ta'sir qildi.
- Hunarmandlar va shahar ishchilar sinfining noroziligi: shahar hunarmandlari va ishchilari mehnat sharoitlarining yomonlashuvi, ish haqining pastligi va ijtimoiy harakatchanlik imkoniyatlarining cheklanganligiga duch kelishdi. Ularning iqtisodiy ekspluatatsiyadan ko'ngli qolgani va siyosiy vakillikning yo'qligi inqilobiy g'ayratga hissa qo'shdi.

Ushbu omillar o'zgaruvchan norozilik va qo'zg'alish muhitini yaratish uchun birlashdi va oxir-oqibat 1848 yildagi Frantsiya inqilobining boshlanishiga va oxir-oqibat ikkinchi respublikaning o'rnatilishiga olib keldi. Biroq, inqilob doimiy barqarorlikni keltirib chiqarmadi, chunki ichki bo'linishlar va to'qnashuvlar davom etdi va oxir-oqibat yuksalishga yo'l ochdi Lui Napoleon Bonapart va ikkinchi Frantsiya imperiyasi.

1848 yildagi Fransiya inqilobi tarkibiy tengsizliklar, institutsional parchalanish va xalq safarbarligi o'rtasidagi murakkab o'zaro bog'liqlikni misol qilib keltiradi. Ijtimoiy-iqtisodiy shikoyatlar inqilobiy harakatlar uchun dastlabki turtki bergan bo'lsa-da, avtoritarizm va korrupsiya kabi siyosiy omillar jamoatchilik noroziligini kuchaytirdi va tub o'zgarishlar uchun qulay zamin yaratdi. Bundan tashqari, inqilobning mafkuraviy o'lchovi frantsuz jamiyatining turli xil intilishlari va raqobatdosh qarashlarini ta'kidlab, inqilobiy g'alayonlarning murakkab tabiatini ta'kidladi.

Xulosa va takliflar:

Xulosa qilib aytganda, 1848 yildagi frantsuz inqilobi chuqur shikoyatlar va noroziliklarning avj nuqtasi bo'lib, status-kvoga qarshi to'liq qo'zg'olonga aylandi. Ushbu muhim voqea ortidagi ko'p qirrali sabablarni ochib, ushbu tadqiqot inqilobiy g'alayonning murakkab dinamikasi va uning doimiy merosiga oydinlik kiritadi. Oldinga qarab, 1848 yilgi inqilobning frantsuz jamiyatiga uzoq muddatli ta'sirini va uning Evropa tarixining kengroq traektoriyasiga ta'sirini o'rganish uchun keyingi tadqiqotlar kafolatlanadi.

1848 yildagi frantsuz inqilobi chuqur shikoyatlar va noroziliklarning avj nuqtasi bo'lib, status-kvoga qarshi to'liq qo'zg'olonga aylandi. Ushbu muhim voqea ortidagi ko'p qirrali sabablarni ochib, ushbu tadqiqot inqilobiy g'alayonning murakkab dinamikasi va uning doimiy merosiga oydinlik kiritadi. Oldinga qarab, 1848 yilgi inqilobning frantsuz jamiyatiga uzoq muddatli ta'sirini va uning Evropa tarixining kengroq traektoriyasiga ta'sirini o'rganish uchun keyingi tadqiqotlar kafolatlanadi.

Adabiyotlar.

1. Летопись жизни и творчества А. И. Герцена. 1851-1858 [Текст]. – М.: Наука, 1976. – С. 52-57, 109, 120-123, 249, 292, 342, 417.
2. Магун, А. Опыт и понятие революции [Текст] / Артемий Магун // НЛО. – 2003. – № 64. – С. 56-79.

3. Пефтиев, В.И. Забытые экономисты XIX века [Текст] / В.И. Пефтиев // Ярославский педагогический вестник. – 2008. – № 2 (55). – С. 117-121.
4. Ревякин, А.В. Социализм и либерализм во Франции в середине XIX века [Текст]. – М.: Наука, 1999. – С. 7.
5. Хобсбаум, Э. Век революций. Европа 1789-1848 [Текст]. – Ростов н/Д: Феникс, 1999. – 480 с.
6. Avertissement aux propriétaires ou lettre à M. Considérant sur la défense de la propriété par P.-J. Proudhon. – P., 1841. – P. 10-15, 18-19, 41-44.
7. De la justice dans la révolution et dans l'église par P. J. Proudhon. – Bruxelles, 1860. – P. 168-170.
8. Du principe fédératif et de la nécessité de reconstruire le parti de la Révolution. – Paris, 1863. – P. 64-68, 312-322.